

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА

21 май 2019 година

ТРЕТИ МОДУЛ (120 минути)

Аргументативния текст напишете в свитъка за свободните отговори на предвиденото място.

41. Прочетете откъса от творба на Елин Пелин „Косачи“ и в свитъка за свободните отговори напишете аргументативен текст в обем до 4 страници на тема *Реалност и измислица*. Преди текста отбележете жанра му – интерпретативно съчинение или есе.

Падна чудна лятна нощ, прохладна и свежа. Безкрайното Тракийско поле потъна в мрака, сякаш изчезна, и се предаде на дълбока почивка под монотонния напев на жаби и щурци. Мир и ведрина повея от дълбокото звездно небе. Земята отвори страстните си гърди и замря в наслада.

Марица тихо подписнуваше мътните си води, пълни с удавници, и с лениво спокойствие се ширеше между тъмните брегове, обраснали с върби и ракитак. Влага и хладина лъхаше из тайнствените ѝ недра.

От ливадите край нея се обади ясен мъжки глас и потъна в тишината:

– Ан-дре-я-я-я, Ан-дре-я-я-я!

– Ида, и-даа! – отзова се друг отдалече.

След малко светна огън. Бухнаха игриви пламъци. В тяхната слаба светлина, която се поглъщаше от околния мрак, се мярнаха хора. Това бяха петима селяци от загорските краища, дошли с коси на рамо да търсят работа в далечна Тракия, дето тревите зреят по-рано.

Лазо, сух, слабичък момък, беше приклепнал до огъня и потикваше съчките. Другите, увити в ямурлуци, бяха налягали около огъня, уморени гледаха играта на пламъка и мълчеха. Най-старият от тях, петдесетгодишен мъж, беше подпрял глава на жилестата си, гола до лакът ръка, тъмнобляскава като желязо, и пушеше замечтано. Срещу него лежеше Благолажът. Той постоянно шаваше и се мъчеше да скрие краката си под късия ямурлук. Русите му чорлави мустаци взимаха половината от лицето му. Под големите му гъсти вежди играеха хитри и умни очи.

– Какво замълча, Благолаж? Карай де – каза му Лазо, който трупна съчки на огъня и легна.

Благолажът поглади бялото мъниче, което лежеше пред него на купче, шавна още веднъж и почна:

– Едно време, в някое си царство, имало една царска дъщеря... Тя била хубава, хубава, друга като нея нямало! Косата ѝ се влачела подире ѝ като копринена река и лъщяла като злато. Очите ѝ били черни като тая черна нощ и всеки, когото поглеждала, умираше от любов по нея.

– Ей! – въздъхна Лазо.

– Мълчи! – обади се другите.

– Много лъже – рече Лазо.

Благолажът го погледна право в очите.

– Това е приказка, бе хлапе!

– Бабини деветини... измислици! – рече Лазо и някак нерешително и плахо се озърна в тъмнината, дето на няколко крачки от тях спокойно чопкаше из ракитака черният силует на магарето.

– Това е приказка, разбираш ли – рече твърдо Благолажът и настави: – Защо ти е истината? Да взема да ти разправам, да речем, за дрипавите гащи на дядо Тодор или за смачканата калимявка на дядо поп? Или да ти разправам за нас, голи-голтаци, дето сме тръгнали, с коси на рамо и с просеник в торбата, да бием път цяла седмица до Тракия на коситба? Всичко това, приятелю, е истина. Ама защо ти е тая пуста истина?

– Ами тия чудновати работи, дето ми ги разправяш, защо ми са? – отговори Лазо.

– Чудновати, но хубави! Слушаш, слушаш и се забравяш... И току виж, че чудноватото почва да ти се чини истина, потънеш в него и отидеш. Затова има приказки, затова са ги хората измислили. И песните са затова... да те измъкнат от истината, за да разбереш, че си човек.